

# บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ระบบภาษีที่ดีขึ้นช่วยส่งเสริมการเติบโตได้แม้จะมีพื้นที่ทางการคลังจำกัด

รัฐบาลหลายแห่งไม่สามารถปรับลดภาษีในวงกว้างได้มากนัก อันเนื่องมาจากหนี้สาธารณะที่อยู่ในระดับสูง ต้นทุนการกู้ยืมที่เพิ่มขึ้น แรงกดดันการใช้จ่ายที่มากขึ้น และอัตราการเติบโตระยะกลางที่อ่อนแอ ความท้าทายจึงอยู่ที่การเสริมสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยไม่ทำลายฐานรายได้ภาครัฐ ดังนั้น การขจัดความบิดเบือนที่ไม่จำเป็นในการออกแบบระบบภาษีและการดำเนินการจัดเก็บภาษีอาจช่วยให้รัฐบาลสามารถรับมือกับความท้าทายนี้ได้

บทนี้ต่อยอดจาก *รายงานการติดตามภาวะการคลัง (Fiscal Monitor)* ปีที่แล้ว ฉบับเดือนตุลาคม พ.ศ. 2568

ซึ่งมุ่งเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้จ่ายภาครัฐด้วยการพิจารณาด้านรายได้ของงบประมาณ โดยแสดงให้เห็นว่าการปฏิรูปภายในระบบภาษีที่มีอยู่เดิมโดยไม่กระทบต่อรายได้นั้นสามารถลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมการลงทุนและการเติบโตของกิจการ เพิ่มแรงจูงใจในการทำงานและการสร้างนวัตกรรม และลดภาระในการปฏิบัติตามกฎระเบียบได้โดยไม่ทำให้ความเหลื่อมล้ำรุนแรงขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ วิธีการที่รัฐบาลใช้ในการจัดเก็บรายได้มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าจำนวนที่จัดเก็บมาได้

การลดความบิดเบือนบางประการภายในระบบภาษีที่มีอยู่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ที่ออกแบบมาอย่างเหมาะสมจะเก็บภาษีจากการบริโภคขั้นสุดท้าย ไม่ใช่จากการผลิต

เมื่อกิจการสามารถขอคืนภาษีที่ชำระสำหรับปัจจัยการผลิตได้ ต้นทุนการผลิตจะลดลง

ทำให้สามารถนำทรัพยากรไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มผลิตภาพได้มากขึ้น

การจัดเก็บภาษีจากธุรกิจสามารถสนับสนุนการลงทุนได้ด้วยการเอื้อให้สามารถคืนทุนได้เร็วขึ้น

ขณะที่ยังคงจัดเก็บภาษีจากค่าเช่าทางเศรษฐกิจไปด้วย

สิทธิประโยชน์ทางภาษีสามารถส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมได้มากขึ้นจากต้นทุนทางการคลังเท่าเดิม

เมื่อมุ่งเป้าไปที่การวิจัยและพัฒนาเพิ่มเติม

แทนที่จะเน้นขนาดของกิจการหรือผลกำไรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการวิจัยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้น

ยังสามารถปรับเปลี่ยนภาษีที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานและสวัสดิการต่าง ๆ

เพื่อให้การเข้าสู่ตลาดแรงงานและรายได้ที่ได้รับให้ผลตอบแทนทางการเงินมากขึ้น

ควบคู่ไปกับการบรรลุเป้าหมายด้านการกระจายรายได้ อย่างไรก็ตาม

การบรรลุประโยชน์ข้างต้นต้องอาศัยการใช้ระบบจัดเก็บภาษีที่เข้มแข็งมากขึ้น

การจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้นอาจนำมาซึ่งผลประโยชน์มากมาย อาทิ

การปฏิรูปภาษีที่แก้ไขความบิดเบือนหลายประการพร้อมกันสามารถช่วยยกระดับ GDP ในระยะยาวได้หลายเปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การลดความบิดเบือนต่อการผลิตและการบริโภคที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มอาจนำไปสู่ผลประโยชน์ด้านสวัสดิการต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมสูงถึงร้อยละ 0.8 ของ GDP ทั้งในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่และประเทศเศรษฐกิจกำลังพัฒนา

ในขณะเดียวกัน การจัดการเพิ่มขึ้นของต้นทุนเงินทุนที่เกิดจากภาษีอาจช่วยให้ GDP ในระยะยาวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ

2.1–2.7 ส่วนการปฏิรูปที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานอาจเพิ่มอัตราการจ้างงานประมาณ 1.2

จุดร้อยละในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่และประเทศเศรษฐกิจกำลังพัฒนา และ 0.8

จุดร้อยละในกลุ่มประเทศเศรษฐกิจพัฒนาแล้ว

นอกจากนี้การดำเนินการจัดเก็บภาษีอย่างเข้มข้นขึ้นสามารถช่วยเพิ่มรายได้ภาครัฐได้

โดยประเทศที่มีความเข้มแข็งในการดำเนินงานด้านการจัดเก็บภาษีอยู่ในเปอร์เซ็นต์ที่ 67 สามารถจัดเก็บรายได้ได้มากกว่าประเทศที่อยู่ในเปอร์เซ็นต์ที่ 33 ประมาณ 1.7 จดร้อยละของ GDP ผลการศึกษาเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการออกแบบและการจัดเก็บภาษีที่ดีขึ้นสามารถเสริมสร้างประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญ

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการตามกระบวนการทางภาษีให้ได้ผลยิ่งขึ้น

การบริหารจัดการที่เข้มแข็งขึ้นจะช่วยเพิ่มการจัดเก็บภาษีที่มีภาระต้องชำระอยู่แล้ว

ลดภาระในการปฏิบัติตามกฎระเบียบซึ่งมักตกอยู่กับกิจการขนาดเล็กและกิจการที่เพิ่งก่อตั้ง

อีกทั้งยังช่วยลดช่องว่างด้านผลผลิตระหว่างกิจการ นอกจากนี้ การดำเนินการที่ดีขึ้น

ยังช่วยขยายขอบเขตความเป็นไปได้ของการปฏิรูปให้กว้างขึ้นอีกด้วย

ระบบการคืนภาษีมูลค่าเพิ่มที่น่าเชื่อถือสามารถเอื้อให้มีการจำกัดการยกเว้นภาษี

ควบคู่กับการบริหารจัดการความเสี่ยงจากการฉ้อโกง

การตรวจสอบยืนยันที่น่าเชื่อถือสามารถช่วยให้มาตรการจูงใจด้านการวิจัยและพัฒนามุ่งเป้าได้แม่นยำยิ่งขึ้น

ขณะที่การจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้มาตรการสนับสนุนผู้มีงานทำสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้จริง

ในกรณีที่ขีดความสามารถยังมีจำกัด ควรมุ่งให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างระบบการขึ้นทะเบียน

การยื่นแบบแสดงรายการภาษี การชำระภาษี การคืนภาษี และการบริหารจัดการการปฏิบัติตามกฎระเบียบเป็นอันดับแรก เพื่อวางรากฐานสำหรับการปฏิรูปในขั้นต่อไป

แต่ละประเทศควรมุ่งแก้ไขความบิดเบือนที่ก่อให้เกิดต้นทุนสูงทางเศรษฐกิจ

และจัดลำดับการปฏิรูปให้สอดคล้องกับขีดความสามารถในการดำเนินงานของตน

การปรับปรุงหลายประการสามารถดำเนินการได้ภายในระบบที่มีอยู่

ไม่ว่าจะเป็นการจำกัดการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มและปรับปรุงระบบการคืนภาษี การเร่งการคืนทุนจากการลงทุน

การปรับเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ขัดขวางการเติบโตของกิจการ

การกำหนดเป้าหมายของมาตรการจูงใจด้านการวิจัยและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

และการปรับโครงสร้างมาตรการสนับสนุนในที่ทำงาน โดยประเด็นหลักที่ควรมุ่งให้ความสำคัญ ได้แก่

ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ยังไม่ได้รับคืนจากปัจจัยการผลิตทางธุรกิจ มาตรการสนับสนุนในที่ทำงานที่ยังมีจำกัด

และภารกิจหลักด้านการจัดเก็บภาษีที่ยังคงด้อยประสิทธิภาพ ส่วนในประเทศเศรษฐกิจพัฒนาแล้ว

ซึ่งโดยทั่วไปมีระบบภาษีและสวัสดิการ รวมถึงระบบจัดเก็บภาษีที่ก้าวหน้ามากกว่า

อาจมุ่งให้ความสำคัญมากขึ้นกับการปรับปรุงแรงจูงใจในการทำงาน

และการใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีในการบริหารการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนั้นแล้ว

ทุกกลุ่มประเทศควรให้ความสำคัญกับความบิดเบือนในการลงทุนและมาตรการจูงใจที่ไม่ตรงเป้า ขณะเดียวกัน

การเปลี่ยนผ่านไปสู่การจัดเก็บภาษีจากค่าเช่าทางเศรษฐกิจมากขึ้นในวงกว้าง

อาจให้ผลตอบแทนเพิ่มเติมได้หากสถานการณ์เอื้ออำนวย

อย่างไรก็ดี ปัจจัยด้านเศรษฐกิจการเมืองอาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูป

แม้เหตุผลทางเศรษฐกิจที่สนับสนุนการปฏิรูปจะชัดเจนก็ตาม

ต้นทุนของการปฏิรูปมักเกิดขึ้นทันทีและกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มที่สูญเสียสิทธิประโยชน์ทางภาษี

ในขณะที่ประโยชน์จากประสิทธิภาพและการเติบโตที่เพิ่มขึ้นนั้นมักเกิดขึ้นแบบกระจายตัวและปรากฏขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้น การปฏิรูปที่ประสบความสำเร็จจึงต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การดำเนินการที่น่าเชื่อถือ

การมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่เนิ่น ๆ ตลอดจนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ  
และควรดำเนินมาตรการแบบค่อยเป็นค่อยไปและมุ่งเป้าเพื่อบรรเทาความสูญเสียตามความเหมาะสม

การจัดเก็บภาษีที่ดีขึ้นไม่สามารถทดแทนมาตรการเพิ่มรายได้ในกรณีที่มีความจำเป็น  
ขณะที่ความเป็นธรรมยังคงเป็นหัวใจสำคัญของระบบภาษี ด้วยเหตุนี้  
เป้าหมายของการจัดเก็บภาษีที่ดีขึ้นคือการทำให้อาครัฐสามารถจัดเก็บรายได้ที่จำเป็นได้โดยมีต้นทุนทางเศรษฐกิจน้อย  
ลง เมื่อเวลาผ่านไป  
เศรษฐกิจที่มีผลิตภาพสูงขึ้นจะเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งยิ่งขึ้นสำหรับการเติบโตทางเศรษฐกิจและการคลังสาธารณะ